WETTERSKIP FRYSLÂN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Staatssecretaris 5.1.2.e
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Uw referentie: IV-88293	Zaaknummer: WF-1013871	Team: P&P Watersysteem
Datum: 9 september 2026	Behandelaar: 5.1.2.e	Email: zaken@wetterskip.frl
	Tel: 5.1.2.e	Bijlage(n): -

Onderwerp: Adviesverzoek Geactualiseerd Winningsplan Wieringa

Geachte 5.1.2.e

Op 2 juli 2026 hebben wij uw verzoek ontvangen om advies uit te brengen over het geactualiseerde winningsplan Wieringa van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM). Het adviesverzoek is vergezeld gegaan van de onderliggende adviezen van TNO-AGE van 20 juni 2025 en Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) van 13 mei 2026.

Met deze brief maken wij gebruik van onze bevoegdheid als wettelijk adviseur om hierop advies uit te brengen. Bij de totstandkoming van dit advies hebben wij samengewerkt met de provincies Groningen en Fryslân, de gemeente Noardeast-Fryslân, de gemeente Westerkwartier en waterschap Noorderzijlvest.

Wij adviseren u niet in te stemmen met het geactualiseerde winningsplan Wieringa in de voorliggende vorm. Op een wettelijk verplicht onderdeel, namelijk de beschrijving en beoordeling van de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling, is het winningsplan onvolledig. SodM constateert eveneens dat deze informatie ontbreekt en kan hierover niet adviseren. Nu deze informatie ontbreekt zijn de gevolgen van de in het geactualiseerde winningsplan omschreven winning onvoldoende inzichtelijk. Daarmee is er onvoldoende basis om te beslissen op de door NAM voorgestelde winning.

Verder is inmiddels sprake van een andere winning dan die beschreven in het winningsplan uit 2013. Immers, de huidige inzichten van NAM over relevante eigenschappen van het gasveld wijken sterk af van de inzichten die ten grondslag liggen aan het winningsplan uit 2013. Dit betekent dat NAM nu niet kan volstaan met een actualisatie van dat winningsplan, maar op basis van de huidige inzichten een nieuwe, integrale, beoordeling moet opstellen van de winning en haar gevolgen.

Fryslânplein 3 | 8914 BZ Leeuwarden
Postbus 36 | 8900 AA Leeuwarden | T (058) 292 22 22 | info@wetterskip.frl | www.wetterskip.frl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Het bovenstaande brengt ons tot de conclusie dat u op dit moment niet zorgvuldig kunt besluiten over de verzochte instemming.

Daarnaast blijft ons standpunt dat de gaswinning (met versnelde bodemdaling tot gevolg) zo spoedig mogelijk beëindigd moet worden.

In de hiernavolgende paragrafen lichten wij dit advies toe.

1. Het winningsplan en de adviesvraag

Het vigerende instemmingsbesluit van 24 januari 2014 (kenmerk: DGETM-EM/14001471) staat gaswinning uit het Wieringa-veld toe tot en met 31 december 2026. NAM vraagt om instemming om de winning daarna zes jaar voort te zetten, tot en met 31 december 2032. Het reeds vergunde maximale productievolume blijft ongewijzigd, waarmee NAM de aanvraag presenteert als een verlenging van de winningsduur.

Onze adviesbevoegdheid ziet op de lokale en regionale gevolgen, waaronder natuur, milieu, waterhuishouding en de gevolgen voor bebouwing en infrastructuur door bodembeweging. De technische beoordeling en de veiligheid liggen bij Staatstoezicht op de Mijnen, de berekeningen bij TNO-AGE.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

2. Bestuurlijk standpunt

Wetterskip Fryslân is tegen elke vorm van delfstoffenwinning die leidt tot een versnelde daling van de bodem. Reden hiervoor is dat de bodemdaling het al onder druk staande watersysteem nog verder onder druk zet. Zo neemt de hoeveelheid beschikbare berging in het watersysteem af, kan de afwateringsrichting van gebieden veranderen en zorgt bodemdaling voor vernatting van percelen. Door de afname van beschikbare waterberging in het watersysteem is de kans op wateroverlast (inundatie) groter. Vernatting van percelen kan leiden tot gewasschade.

Mede namens de andere betrokken decentrale overheden brengen wij verder onder uw aandacht dat voortzetting van de winning de vraag naar regionale betrokkenheid bij de opbrengsten opnieuw actueel maakt. Wij verzoeken u in dat geval het gesprek over een vorm van regionale batendeling of een gebiedsfonds te openen.

3. De aanvraag is meer dan een verlenging van de winningsduur

NAM presenteert de aanvraag ten onrechte als een verlenging van de winningsduur, waarbij het reeds vergunde productievolume ongewijzigd blijft. Uit vergelijking van het winningsplan uit 2013 met het nu voorliggende plan blijkt echter dat de inzichten in de omvang van het reservoir, het winningspercentage, de drukontwikkeling en de seismische kenmerken van het veld sinds de oorspronkelijke instemming wezenlijk zijn gewijzigd. De aanvraag is daarom geen loutere voortzetting van een verder ongewijzigde winning. Omdat deze inzichten wezenlijk zijn gewijzigd, kan de beoordeling van de gevolgen van de winning niet worden gebaseerd op het winningsplan uit 2013, maar is een nieuwe, integrale beoordeling van die gevolgen nodig voordat u op het verzoek om instemming besluit. Wij lichten dit hieronder verder toe.

WETTERSKIP FRYSLÂN

Gewijzigde inzichten inzake de omvang van het reservoir, het winningspercentage en de drukontwikkeling

De instemming van 2014 was gebaseerd op een winningsplan dat uitging van een oorspronkelijk aanwezig gasvolume[1] van 295 miljoen Nm^3, een winningspercentage van 32 procent en productie tot en met 2026. Het geactualiseerde winningsplan geeft op deze punten een wezenlijk ander beeld. Het oorspronkelijk aanwezige gasvolume is neerwaarts bijgesteld naar 142 miljoen Nm^3, ruim een halvering, terwijl het verwachte winningspercentage stijgt naar 79 procent in het hoge scenario.[2] Oftewel: het in 2014 vergunde volume wordt daarmee gewonnen uit een reservoir dat half zo groot is als oorspronkelijk aangenomen.

Deze nieuwe inzichten over het voorkomen werken door in de drukontwikkeling. In het winningsplan uit 2013 voorzag men dat reservoirdruk gedurende de winning zou teruglopen van 423 bar bij aanvang van de winning naar 242 bar bij het einde van de winning.[3] In het geactualiseerde winningsplan gaat men ervan uit dat de reservoirdruk terugloopt naar 78 bar bij het einde van de winning (hoog scenario).[4] Veelzeggend is dat de gemeten reservoirdruk volgens de door NAM aangeleverde reeks al in 2016 was gedaald tot 233 bar, onder de einddruk die in 2013 nog voor 2026 werd voorzien, en in 2024 nog 150 bar bedraagt.[5] De winning vindt daarmee al geruime tijd plaats onder omstandigheden die sterk afwijken van de uitgangspunten waarop de instemming uit 2014 berustte.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Wij adviseren u om:

a. NAM te vragen om een aanvulling op het geactualiseerde winningsplan waarin de gewijzigde inzichten over de omvang van het reservoir, het winningspercentage, de drukontwikkeling en de seismische kenmerken van het veld inzichtelijk worden toegelicht en verklaard; en
b. het aangevulde geactualiseerde winningsplan vervolgens opnieuw aan de wettelijk adviseurs voor te leggen.

Gewijzigde inzichten inzake bodemdaling en de seismische kenmerken van het veld

NAM verwacht blijkens het geactualiseerde winningsplan een totale cumulatieve bodemdaling boven het veld Wieringa van maximaal 12 centimeter. De totale bijdrage daarin van de winning uit het veld Wieringa is niet inzichtelijk. Contourkaarten die de bodemdaling door uitsluitend de winning uit Wieringa laten zien, los van de cumulatie met omliggende velden, ontbreken, waardoor die afzonderlijke bijdrage niet te beoordelen is. Het geactualiseerde winningsplan vermeldt enkel dat de toekomstige bodemdaling als gevolg van deze winning minder dan 2 centimeter zal zijn.[6] Het is niet geheel inzichtelijk hoe deze verwachtingen zich verhouden tot de in het winningsplan van 2013 beschreven verwachte bodemdaling. Daar komt bij dat het winningsplan zelf niet eenduidig is over de omvang van de cumulatieve bodemdaling boven het Lauwersmeergebied.

---

[1] De zogenoemde statische GIIP. Zie pagina 7 van het winningsplan uit 2013.
[2] Zie pagina 25 van het geactualiseerde winningsplan.
[3] Zie pagina 11 van het winningsplan uit 2013.
[4] Zie pagina 59 van het geactualiseerde winningsplan.
[5] Zie pagina 59 van het geactualiseerde winningsplan.
[6] Zie pagina 33 van het geactualiseerde winningsplan.

WETTERSKIP FRYSLÂN

Op pagina 41 vermeldt NAM een cumulatieve bodemdaling door alle NAM-winningen van ongeveer 6 centimeter, terwijl figuur 9.1 lokaal ongeveer 10 centimeter laat zien. SodM wijst zelf op dit verschil, dat NAM niet sluitend verklaart.

Sinds 2013 zijn ook de inzichten van NAM over de seismische kenmerken van het veld gewijzigd. In het geactualiseerde winningsplan gaat NAM ervan uit dat de kans op een geïnduceerde beving 26% is.[7] In het winningsplan uit 2013 ging NAM nog uit van een kans van 19% (met een onzekerheidsmarge van 5%).[8] Een verklaring voor deze toegenomen kans wordt in het geactualiseerde winningsplan niet gegeven.

Wij adviseren u:

a. om NAM te vragen om een aanvulling op het geactualiseerde winningsplan waarin de gewijzigde inzichten over de door de winning veroorzaakte bodemdaling en de seismische kenmerken van het veld worden toegelicht en verklaard; en
b. het aangevulde geactualiseerde winningsplan vervolgens opnieuw aan de wettelijk adviseurs voor te leggen.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

4. Het geactualiseerde winningsplan is onvolledig ten aanzien van de gevolgen van de bodemdaling

SodM constateert dat NAM in het geactualiseerde winningsplan onvoldoende heeft beschreven welke gevolgen de totale historische en toekomstige cumulatieve bodemdaling kan hebben en hoe eventuele nadelige effecten worden voorkomen of beperkt. De mogelijke gevolgen voor natuur, waterhuishouding en plaatselijke schade, bijvoorbeeld door vernatting, zijn onvoldoende onderzocht.

SodM concludeert in zijn advies “Bij de aanvraag voor het winningsplan Wieringa gaat het om dusdanig kleine bodemdaling dat SodM voorstelt om hiervoor een voorschrift op te nemen bij de eventuele instemming.” NAM kan dan, na verlening van de instemming, alsnog de door SodM gevraagde informatie aanleveren.

Wij wijzen erop dat een dergelijke werkwijze niet past binnen het kader van artikel 35 van de Mijnbouwwet en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit. Immers, de door SodM gemiste beschrijving is geen vrijblijvend onderdeel van het geactualiseerde winningsplan. Op grond van artikel 35 van de Mijnbouwwet, in samenhang met artikel 24 van het Mijnbouwbesluit, behoort een winningsplan te voldoen aan de indieningsvereisten die de inhoud van het plan bepalen. Artikel 24, eerste lid, van het Mijnbouwbesluit verplicht dat het winningsplan de omvang en de aard van de mogelijke schade door bodembeweging beschrijft (onderdeel q), alsmede de maatregelen ter voorkoming of beperking van die bodembeweging en die schade (onderdelen r en s). Juist op deze onderdelen is het geactualiseerde winningsplan niet volledig en kan daarover niet geadviseerd worden.

[7] Zie pagina 49 van het geactualiseerde winningsplan.
[8] Zie pagina 14 van het winningsplan uit 2013.

Verder is van belang dat sprake is van nieuwe inzichten over voor bodemdaling relevante eigenschappen van het veld Wieringa. Ook daarom is een integrale beoordeling vooraf – dus: voor uw besluit op het verzoek om instemming – van belang.

In aanvulling hierop merken wij nog het volgende op:

- In het winningsplan uit 2013 wordt voor 2050 een gecumuleerde bodemdaling door gaswinning verwacht van 8 tot 10 centimeter (in de situatie waarin de gasopslag Grijpskerk nog in bedrijf is) respectievelijk 12 tot 14 centimeter (in de situatie waarin de gasopslag Grijpskerk niet meer in gebruik is)[9].
- Het geactualiseerde winningsplan uit 2025 bevat geen verwachte bodemdaling voor het jaar 2050. Wel wordt voor zowel 2035 als voor 2080 een gecumuleerde bodemdaling door gaswinning van 8 tot 10 centimeter verwacht.[10]
- De in het door NAM in maart 2026 uitgebrachte Rapport 'Bodemdaling dooraardgaswinning in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe'(Statusrapport 2025) weergegeven prognose van de gecumuleerde bodemdaling door gaswinning voor het jaar 2035[11] laat echter contouren zien die afwijken van die in het geactualiseerde winningsplan.
- Het Statusrapport 2025 bevat – in tegenstelling tot het geactualiseerde winningsplan uit 2025 – wel een prognose van de gecumuleerde bodemdaling voor het jaar 2050.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Wij zijn van mening dat uw besluit omtrent instemming met het geactualiseerde winningsplan moet berusten op de meest recente prognose van de bodemdaling. Die staat in ieder geval niet in het geactualiseerde winningsplan. Het ligt volgens ons op de weg van NAM om de prognoses in het geactualiseerde winningsplan in overeenstemming te brengen met die in het Statusrapport 2025, of tenminste de verschillen tussen beide te verklaren.[12]

Anders dan SodM adviseren wij u dan ook om:

a. voordat u besluit over de verzochte instemming, van NAM te verlangen dat het geactualiseerde winningsplan op deze onderdelen wordt aangepast; en
b. het aangevulde geactualiseerde winningsplan vervolgens opnieuw aan de wettelijk adviseurs voor te leggen.

5. Waterhuishouding, waterveiligheid en infrastructuur

Wij vinden dat de gevolgen van gaswinning in beginsel niet mogen leiden tot beperking van in een gebied aanwezige waarden, vormen van gebruik en redelijkerwijs te verwachten vormen van nieuw gebruik.

---

[9] Zie pagina 12 en 13 van het winningsplan uit 2013.
[10] Zie pagina 32 van het geactualiseerde winningsplan uit 2025.
[11] Zie pagina 41 van het Statusrapport 2025.
[12] Er zijn meer verschillen tussen het geactualiseerde winningsplan en het Statusrapport 2025 die een verklaring van NAM behoeven. Zo vermeldt de tabel op pagina 19-20 van het Statusrapport 2025 dat het gasveld Wieringa in 2025 een druk van 242 bar heeft en dat de einddruk 213 bar zal bedragen. Maar op pagina 59 van het geactualiseerde winningsplan staat dat het gasveld Wieringa in 2025 een druk van 143 bar heeft en een einddruk van 135 bar (scenario laag) respectievelijk 78 bar (scenario hoog) zal bedragen.

WETTERSKIP FRYSLÂN

In dit licht zijn de gevolgen van de gaswinning voor de waterhuishouding, waterveiligheid en infrastructuur van belang.
De betrokken waterschappen en gemeenten wijzen op de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling voor het watersysteem. Voor de laaggelegen gebieden gaat het om peilbeheer, waterafvoer en grondwaterstanden, en om de door SodM genoemde mogelijkheid van vernatting. Wetterskip Fryslân merkt op dat het waterpeil niet kan en zal worden aangepast om bodemdaling door gaswinning te compenseren, en dat niet alle effecten met technische maatregelen zijn op te lossen. Door de bodemdaling in combinatie met een gelijkblijvend peil neemt de in het watersysteem aanwezige berging af, met als gevolg dat de kans op inundatie toeneemt.

Wetterskip Fryslân wijst er daarbij op dat een gebied van ongeveer 150 hectare nabij het Wieringa-veld vrij voor de boezem ligt, terwijl de Friese boezem als geheel ongeveer 14.000 hectare beslaat. Het boezempeil kan daarom niet worden aangepast om de lokale bodemdaling door gaswinning te compenseren, waardoor de drooglegging in de lagergelegen delen afneemt en de doelrealisatie daar onder druk komt te staan. Ook dit gevolg voor de waterhuishouding is in het winningsplan niet beoordeeld.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Waterschap Noorderzijlvest wijst daarnaast op een specifiek gevolg voor de waterveiligheid. De bodemdaling verandert de verhouding tussen het waterpeil in het achterliggende systeem en de Waddenzee, waardoor de mogelijkheden om onder vrij verval te spuien afnemen en het venster waarin water kan worden afgevoerd kleiner wordt. Dit is een concreet mogelijk gevolg van de cumulatieve bodembeweging voor de waterhuishouding, de waterveiligheid en het functioneren van waterstaatkundige infrastructuur. Dit gevolg raakt de lokale en regionale gevolgen die u op grond van artikel 36, eerste lid, van de Mijnbouwwet dient te betrekken, en het had in het winningsplan moeten worden onderzocht, maar dat is niet gebeurd.

Dat dit geen theoretisch risico is, blijkt uit landschapsecologische systeemanalyse Lauwersmeer[13] (LESA Lauwersmeer) zelf. De Electraboezem, waar het Lauwersmeer deel van uitmaakt, was vóór de bodemdaling door aardgaswinning een vrij afwaterende boezem. Door die bodemdaling is vrije afwatering niet meer mogelijk en is een getrapte structuur met gemalen aangelegd, en in delen zijn de peilen al verlaagd. Het watersysteem rond het Lauwersmeer heeft daarmee al aantoonbaar te maken met de gevolgen van cumulatieve bodemdaling voor de afwatering. De bijdrage van de voorgenomen winning aan die cumulatieve daling, en de gevolgen daarvan voor de afwatering en de waterveiligheid, zijn in het winningsplan niet onderzocht.

Ook ontbreekt inzicht in de mogelijke gevolgen van de cumulatieve bodemdaling voor wegen, riolering, kunstwerken en overige waterstaatkundige en civiele infrastructuur. Deze gevolgen en de bijbehorende beheer-, onderhouds- en vervangingslasten, maatregelen, verantwoordelijkheden en financiële afspraken dienen vooraf inzichtelijk te zijn, zodat duidelijk is wat wordt vergund en welke lasten daaruit kunnen voortvloeien.

[13] LESA Lauwersmeer : Prolander, 22 april 2025 (definitief).
https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/LESA_Lauwersmeer.pdf

Wij adviseren u om:

a. voordat u besluit over de verzochte instemming, van NAM te verlangen dat het geactualiseerde winningsplan aangevuld wordt met een inventarisatie en beoordeling van de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling door gaswinning voor de waterhuishouding, de waterveiligheid en de waterinfrastructuur;
b. het aangevulde geactualiseerde winningsplan vervolgens opnieuw aan de wettelijk adviseurs voor te leggen.

6. Natuur en het Lauwersmeer

Het Natura 2000-gebied Lauwersmeer ligt op ongeveer 700 meter van de productielocatie en 800 meter van het gasveld, en is aangewezen als speciale beschermingszone op grond van de Vogelrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen betreffen veertien soorten broedvogels, waaronder sinds het wijzigingsbesluit van december 2025 de grutto, en negenentwintig soorten niet-broedvogels. De beschermde waarden zijn de leefgebieden van deze vogelsoorten, waarvan de toestand in sterke mate afhankelijk is van het watersysteem: het waterpeil, de drooglegging, de rietontwikkeling, de natte graslanden, het open water en de moerasvegetaties. SodM verwijst de beoordeling van deze kwetsbare gebieden uitdrukkelijk naar de decentrale overheden en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Wij maken van die gelegenheid gebruik.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Bodemdaling door gaswinning leidt in het Lauwersmeergebied, afhankelijk van de specifieke omstandigheden, tot vernatting dan wel verdroging. Dit beïnvloedt de gebiedseigenschappen die relevant zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van soorten. Het geactualiseerde winningsplan bevat geen inventarisatie en beoordeling van de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling door gaswinning voor dit gebied. Daardoor kunt u de gevolgen voor het gebied en het natuurlijk milieu in het algemeen en de instandhoudingsdoelstellingen in het bijzonder niet beoordelen. Doordat de instandhoudingsdoelstellingen van het Lauwersmeer in sterke mate afhankelijk zijn van het watersysteem, en juist de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling voor dat systeem in het winningsplan niet zijn beoordeeld, kunt u niet vaststellen dat de winning niet leidt tot een verslechtering van die doelstellingen.

Wij adviseren u om:

a. voordat u besluit over de verzochte instemming, van NAM te verlangen dat het geactualiseerde winningsplan aangevuld wordt met een inventarisatie en beoordeling van de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling door gaswinning voor het Lauwersmeergebied;
b. het aangevulde geactualiseerde winningsplan vervolgens opnieuw aan de wettelijk adviseurs voor te leggen.

7. Ons advies

Gelet op het voorgaande adviseren wij u:

- **primair**, niet in te stemmen met het geactualiseerde winningsplan Wieringa in de voorliggende vorm, en het besluit aan te houden totdat NAM het geactualiseerde winningsplan heeft aangevuld met de hiervoor door ons bedoelde informatie en die aanvulling opnieuw ter advies aan de betrokken adviseurs wordt voorgelegd alvorens op de aanvraag te beslissen;
- **subsidiair**, uitsluitend voor het geval u ondanks dit advies besluit in te stemmen, ten minste de door SodM voorgestelde voorschriften integraal en handhaafbaar in het besluit op te nemen (een volumeplafond, een rapportage over de gevolgen van de cumulatieve bodemdaling in samenspraak met de decentrale overheden, het beëindigen van de winning bij 3 mm/s en het plaatsen van een versnellingsmeter), aangevuld met voorwaarden over de natuurbeoordeling, het peilbeheer, het watersysteem en de afstemming met de waterschappen.

Wij benadrukken dat wij deze voorschriften uitsluitend als een minimum beschouwen voor het geval tot instemming wordt overgegaan, en nadrukkelijk niet als een alternatief voor de hierboven bepleite aanvulling vooraf.

Dit advies wordt, waar mogelijk, in gelijke zin uitgebracht door de betrokken decentrale overheden. Wij vertrouwen erop dat u ons advies bij uw besluitvorming betrekt en zijn desgewenst tot een nadere toelichting bereid.

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

5.1.2.e

5.1.2.e
5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e
Secretaris-directeur

WETTERSKIP FRYSLÂN